

سمستەرى دوووم – بەهارە 2023-2024

بەشى سىپەم

بەرپۆەبەردنى ستراتیژى – الإدارة الاستراتيجية - Strategic Management

پىناسەى بەرپۆەبەردنى ستراتیژى-تعريف الإدارة الإستراتيجية - Definition of Strategic Management

بەرپۆەبەردنى ستراتیژى لە ئاراستە سەرەككیەكەیدا جیاوازه لە بەرپۆەبەردنى ئاسایى، لە كاتىكدا بەرپۆەبەردنى ئاسایى لە ناوہو پەيوەندى بە رىكخراوهكەوہ هەيە، بەلام بەرپۆەبەردنى ستراتیژى پەيوەندى بە كرىار و ژینگەى دەرهككیەوہ هەيە. كۆمەلىك برىار و پراكتىكى كارگىرىبە كە ئەداى درىژخايەنى رىكخراوهكە بە شىوہيەكى كارا و كارىگەر ديارى دەكەن، ئەمەش برىتییە لە پەرەپىدان يان دارشتنى ستراتیژى و جىبەجىكردن و هەلسەنگاندنى وەك: رىچكە يان شىوازی كاركردن.

بەرپۆەبەردنى ستراتیژى برىتییە لە كۆمەلىك برىارو سىستەمى كارگىرى كە دید(رؤیة-Vision) و پەيامى (Mission-رسالة) رىكخراوهكە لە درىژخايەندا لە ژىر پۆشنایى سوودە كىپرکىبەكانى ديارى دەكەن، هەولەدەت بە لىكۆلینەوہو بەدواداچوون و هەلسەنگاندنى دەرفەت و هەرپەشەكانى ژىنگەيى (Threats & Opportunities) و ئەوانەى پەيوەندى بە خالە بەهیزو لاوازهكانى (Strengths & Weaknesses) رىكخراوهيى و بەدەستەينانى هاوسەنگى لەنىوان بەرژەوہەندىبەكانى لایەنە جیاوازهكان هەيە. واتە دانانى پلانىەكانى داهاووى رىكخراوهكەو ديارىكردى ئامانجە درىژخايەنەكانى و هەلبىژاردنى شىوازی گونجاو بو جىبەجىكردى ستراتیژىبەكە.

ئەندرووس-Andrews:

چالاکى و پلانىەكانى پەسەندكراو لەلایەن رىكخراوهكەوہ لە درىژخايەندا، دلىابوون لەوہى كە ئامانجەكانى رىكخراوهكە لەگەل ئەركەكەیدا دەگونجىت و ئەركەكەى لەگەل ژىنگەى دەوروبەرىدا دەگونجىت بە شىوہيەكى كارىگەر و كارامەيى لە هەمان كاتدا. مەبەستمان لە زاراوہى بەرپۆەبەردنى ستراتیژى ئەو پروسەيەيە كە يارمەتى رىكخراو دەت بو هەلسەنگاندنى ژىنگەى بازىرگانی ناوخویى و دەرهكى و پىكەينانى دیدگایەكى ستراتیژى و دانانى ئامانج و ئاراستە و دارشتن و جىبەجىكردى ستراتیژىبەكان كە لەگەل گەيشتن بە ئامانجەكانى رىكخراوهكەدا بگونجىت. بەرپۆەبەردنى ستراتیژى ئامانجى بەدەستەينانى سوودىكى كىپرکى بەردەوام و جىگرتنەوہى ركبەرەكان و بەدەستەينانى پىگەيەكى بالادەستە لە تەواوى بازارد.

سمستهری دووهم – به‌هاره 2023-2024

پیشکەوتنی چه‌مکی به‌ریوه‌بردنی ستراتیژی-تطور الادارة الاستراتيجية – Strategic Management Development

ز	سال	وورده‌کاری پیشکەوتنه‌کانی چه‌مکی به‌ریوه‌بردنی ستراتیژی
1	1940 - 516	سه‌رچاوه‌ی وشه‌که لای یۆنانیه‌کان (Strategiea- Strategous)ه، به واتای (هونه‌ری جه‌نگ) به‌کاره‌اتووه.
2	1949-1940	هونه‌ری سه‌رکردایه‌تی و پلاندانانی ئۆپه‌راسیۆنه سه‌ربازییه‌کانی به‌کاره‌ینراوه.
3	1959-1950	نیومان (Newman) ئه‌م زاراو‌هیه‌ی گواسته‌وه بۆ بواری کارگیری به مانای پلاندانان بۆ پرۆژه‌یه‌کی ئابووری و گۆردۆن پیرسونیش (Gordon-Pirson) له چه‌مکی سیاسه‌تی بازرگانیدا (Business Policy) به‌کاریان هینا.
4	1969-1960	چوارچێوه‌ی راسته‌قینه‌ی به‌ریوه‌بردنی ستراتیژی به‌و شتانه ده‌ستی پیکرد که ئه‌ندروس (Andrews) له کتیبی (چه‌مکی ستراتیژی کۆمپانیاکان) دا پیشکەشی کرد، که تیندا ستراتیژییه‌تی به‌م شیوه‌یه پیناسه کرد: (سازشکردن له نیوان ئه‌وه‌ی کۆمپانیایه‌ک ره‌نگه چی بکات؟ و کۆمپانیایه‌ک ده‌توانیت چی بکات؟) به‌مشیوه‌یه ئه‌و له ریگه‌ی ئه‌نجامدانی پرۆسه‌ی شیکاری ستراتیژی (TOWS) وه‌ک به‌کاره‌ینانی ئه‌م زیادکردنه، واقعی کاروباری گروپی راویژکاری بۆستن (BCG) سه‌ریه‌له‌دا.
5	1979-1970	پیداویستییه‌کانی پلاندانانی ستراتیژی و دارشتنی ستراتیژی په‌یدا بوو، وه‌ک: پرۆفایلی کۆمپانیا‌ی GE جینزال ئیلیکتریک، مۆدیلی پۆرتیر بۆ شیکردنه‌وه‌ی هیزی کپیکی، و مۆدیلی Miles /Snow بۆ شیکردنه‌وه‌ی شیوازه‌کانی ره‌فتاری کپیکی.
6	1989-1980	به‌کاره‌ینانه‌کان بۆ دارشتنی ستراتیژی له ئاستی گشتگیردا، وه‌ک: مۆدیلی ئەنسۆف Ansof بۆ شیکاری ماتریکس (رێبازی بازار)، مۆدیلی پۆته‌ر Poter بۆ ستراتیژییه‌ گشتیه‌کان (ستراتیژی گشتی پۆرتیر) بۆ سه‌رکردایه‌تیکردنی تیچوون و نایابی، مۆدیلی کاتزمیری ستراتیژی، زیادکردنیکی باه‌خدار له بواری جێبه‌جیکردنی ستراتیژیدا وه‌ک تیوری Mckinsy 7s.
7	2000-1990	سه‌ره‌له‌دانی چه‌مکی نوێ له ستراتیژیدا، وه‌ک ماتریکسی لینه‌اتوویی سه‌ره‌کی (Core Competency)، په‌یامه‌که، ماتریکسی به‌کاره‌ینان و دارشتن، رێبازی بنه‌مادار به سه‌رچاوه (Resource Based Approach)، و ئه‌ندازیاری دووباره (Re-Engineering). دیارترین زیادکردن له‌م ماوه‌یه‌دا ئه‌وه‌یه که مینتزیبیرگ (Mintzberg) له وتاره‌که‌یدا به‌ ناو‌نیشانی: (سه‌ره‌له‌دان و دابه‌زینی پلاندانانی ستراتیژی) بوو که له سالی 1994 له HBR بلاوی کرده‌وه.
8	2023-2001	سه‌ره‌له‌دانی چه‌مکه‌کانی ژینگه‌یی (Environmental)، دۆخی ستراتیژی (Strategic Situation)

به‌ریوه‌بردنی ستراتیژی له نیوان و زانست و هونه‌ردا- إدارة الإستراتيجية بين العلم والفنون

- هونه‌ره‌که له توانای به‌ریوه‌به‌ردایه بۆ گونجاندنی ئه‌م بنه‌مایانه به‌پیی سروشتی ئه‌و ریکخواوه‌ی که تیندا کارده‌کات.
- زانست نوینه‌رایه‌تی کۆمه‌لیک بنه‌مای دامه‌زراو ده‌کات له بییری کارگیریدا.

سەستەرى دووم - بەھارە 2023-2024

- The Importance of Strategic Management - **أهمية الإدارة الاستراتيجية** - گرینگى بەرپۆەبەردنى ستراتىڭى -
- بۇ ئەوھى رېكخراوه حكومىيەكان زىاتر قەناعت پىنكەين لە پىوئىستى پراكتىزەكردنى بەرپۆەبەردنى ستراتىڭى، ئەو سودانە روون دەكەينەوھە كە لە پراكتىزەكردنىدا بەدەستى دەھىتن:
1. ھەلومەرجى دەوروبەرى رېكخراوهكان زۆر بەخىرايى دەگۆرپىت، ھەروھە شىوازى بەرپۆەبەردنى ستراتىڭى تاكە مېتۆدە كە رېكخراوهكان بتوانن پىشېنى كىشە و دەرفەتەكانى داھاتوو بەكن.
 2. ئەو رېكخراوانەى كە بەرپۆەبەردنى ستراتىڭى پراكتىزە دەكەن، باشتەن لەو رېكخراوانەى كە پراكتىزەى ناكەن، بەھوى ئەو سودانەى كە لەرېگەى بەكارھىتەنى ئەم چەمكەوھە بەدەستى دەھىتن، گرنگىرىنېان برىتېن لە:
 - أ. بەرپۆەبەردنى ستراتىڭى ئامانج و ئاراستەى روون بۇ داھاتوو رېكخراوهكە بۇ سەرجم كارمەندەكانى داين دەكات.
 - ب. يارمەتيدان لە تەرخانكردنى سەرچاوه بۇ بەكارھىتەنى فرەيى چالاكىيە جىاوازەكان.
 - ت. ئامادەكردنى سەركرەدە بالاكەن و پەرەپىدانى تواناكەنى سەركرەدەتېكرەدىن لەرېگەى بەشدارىكردن لە چالاكىيەكانى بەرپۆەبەردنى ستراتىڭى.
 - ث. يارمەتيدانى بەرپۆەبەران بۇ گۆرپىنى راپەراندنى پىشەوختە و جىبەجىكردنى كاردانەوھە.
 - ج. يارمەتيدانى برىاردەرانى حكومەت بۇ باشتەركردنى كوالىتى برىارەكانىان.
 - ح. جىبەجىنەكردنى بەرپۆەبەردنى ستراتىڭى لە رېكخراوه حكومىيەكان دەھىتە ھوى زىادبوونى تىچوو دەرنەنجامى خراپى برىاردان.
 3. **خىراترىبونى گۆرانكارى چەندايەتى و چۆنايەتى لە ژىنگەى بازىرگانىدا:** گۆرانكارى زىاتر لە پىكھاتەى سىياسى و كۆمەلايەتى و ئابوورى جىھاندا دەردەكەوئىت، بەتايبەت لە پەرەپىدانى تەكنەلۇجىا و نەرمەكالائى ئالۇز و تەكنەلۇجىاى پىشكەوتوو بۇ ئامىرەكانى پەيوەندىكردن.
 4. **زىادكردنى چرى كىپركى:** كىپركى جىھانى بۆتە واقع، لە نىمچە گواستەنەوھە دەست پى دەكات تا دەگاتە خزمەتگوزارى پاككردنەوھە، ھەروھە جىھانگىرى ئابوورى سنوورى كىپركى گۆرپوھە، ئەم وئىنەيە لە سەرھەلدانى بەردەوامى ركبەرى نوئى و زىادبوونى كىپركى لە بازارە ناوخوى و جىھانىيەكان بە رووى ديارە.
 5. **گشتگىرىبونى بازىرگانى:** لە جىھانى بازىرگانىدا، سنوورى سەرورەى نىوان و لاتان و ناوچەكان لەگەل زىادبوونى وابەستەيى ئابوورىيەكان، گەشەى كىپركى دەركى لە بازارە ناوخويەكان، كەمى سەرچاوه سروسىتىيەكان و ئازادى بازىرگانى، نەما. ھەموو ئەمانە و ھۆكارەكانى تر واىكردوھە چالاكىيە بازىرگانىيەكان زىاتر جىھانى بن و كەمتر ناوخويى بن لە چا و پىشەوودا.
 6. **گۆرانكارى تەكنەلۇزى:** زۆر بەى رېكخراوهكان پىشت بە تەكنەلۇزىا دەبەستەن بۇ بەدەستەنىنانى سوودىكى كىپركى پىوئىست بۇ مانەوھە لە جىھانى بازىرگانىدا، ھەروھە لەبەرئەوھى تەكنەلۇزىا

سەستەرى دووہم – بەھارە 2023-2024

- لە ھەموو پىشەسازىيەكاندا بەخىرايى گۆرانكارى بەسەردا دىت، شكستھىتان لە ھاوسەنگىبون لەگەل ئەم گۆرانكارىيە، رېكخراوۋەكە دەخاتە بەردەم ھەرەشەيەكى راستەقىنە، بەزۆرى بەرپۆەبەردنى رېكخراوۋەكان خۆيان ئامادە دەكەن بۆ پووبەپووبوونەوھى پكابەرەكان بە پەرەپىدانى رېگەى نوئ بۆ كىپرەكى و سوودەرگرتن لە تايبەتمەندىيە تەكنىكىيە نوئىيەكان.
7. **نەبوونى سەرچاوە:** روونە كە سامانە سروشتىيەكان بەردەوام لە كەمبوونەوھدان، ئەمپروش ھەندى پىشەسازى ھەن كە پووبەپووى كەمبوونەوھى بېرىكى زۆر كەرەستەى خاوبوونەتەوھ، بۆيە بەرپۆەبەردنى ستراتىڭى پىويستى بە پەرەپىدانى پلانى درىڭخايەن ھەيە بۆ بەدەستھىتانى كەرەستەى خاوبە شىوھەيەكى عەقلانى و ئابوورى.
8. **گۆران لە كۆمەنگەى پىشەسازىيەوھ بۆ كۆمەنگەى مەعريفە:** مەعريفە بووھتە ھىزىكى ستراتىڭى و دەتوانىت سوودىكى ستراتىڭى لە بوارى بەرپۆەبەردن و تەكنەلۇجيا پىكبھىتت، بنەماى توانايە لە پېرۆسەى دروستكردنى بەرھەمى نوئ يان پەرەپىدانى بەرھەمى ھەنووكەيى، ئەويش بنەماى توانايە لە گەيشتن بە ئاستە بەرزەكانى كوالىتى و داھىنەرى تەكنىكى، زانىارى پىويستە بۆ جىبەجىكردنى چالاكىيەكانى بەرپۆەبەردن، لەوانە: بەرھەمھىتان، بازاركردن، و بەرپۆەبەردنى سەرچاوە مەروئىيەكان.
9. **ناسەقامگىرى لە بارودۆخى بازاردا:** ئاماژە بەوھ دەكرىت كە بازارە بازارگانىيەكان لە دۆخىكى ھەلاوسان و ناسەقامگىرىدان، وەك ناسەقامگىرى نرخی ئالوگۆرى دراو و ناسەقامگىرى نرخی وزە، زىادبوونى كورتھىتانى ھاوسەنگى پارەدانى ولاتان و قەرزدارىيان، و زىادبوونى كارىگەرى گۆراوھ سىياسىيەكان لەسەر بارودۆخى بازار.
10. **سەرگەوتن:** دەتوانىت جىاوازى لە نىوان رېكخراوھ شكستخواردووھكان و رېكخراوھ سەرگەوتووھكاندا بكرىت لەسەر بنەماى پىشتبەستنى رېكخراوھ سەرگەوتووھكان بە بەرپۆەبەردنى ستراتىڭى.
11. **پلاندانانى ستراتىڭى:** ئەو رېكخراوانەى كە پلانى ستراتىڭى پراكتىزە دەكەن، لەو رېكخراوانە باشتەن كە پراكتىزەى ناكەن.

نامانجەكانى بەرپۆەبەردنى ستراتىڭى- أهداف الإدارة الإستراتيجية- The Goals of Strategic Management

1. دىارىكردنى گرنكى رىژەيى ئامانجە درىڭخايەنەكان و ئامانجەكانى سالانەو سىياسەتەكانى.
2. دابەشكردن و تەرخانكردنى سەرچاوەكان لە نىوان جىگرەوھ جىاوازەكان.
3. دەستكارىكردنى پىكھاتەى رېكخراوھى بەپىي ياسا و رىسا و ھىزى كار بە شىوھەيەك كە تواناى رېكخراو زىاد بكات بۆ مامەلەكردن لەگەل ژىنگەى دەرەكى بە شىوھەيەكى كارا و كارىگەر دانانى ستانداردى بابەتتى بۆ حوكمدان لەسەر كاراىي ئەداى بەرپۆەبەردن و راستكردنەوھى لادانەكان.

سمستهری دووهم – به‌هاره 2023-2024

4. به‌کاره‌یتانی دهرفته‌کان و به‌ره‌نگاربوونه‌وهی هه‌ره‌شه‌کان له ژینگه‌ی دهره‌کی ریکخراوه‌که‌دا، که پێوه‌ره بیه‌تیه‌کانی سه‌رکه‌وتنی ریکخراوه‌کانه.
5. کۆکردنه‌وهی زانیاری له‌سه‌ر خاله‌ به‌هیز و لاوازه‌کانی ژینگه‌ی ناوخۆیی ریکخراوه‌که و بریاردانی ستراتیژی کارمه‌ندان هه‌ست به‌ گرنگی شیوازی زانستی ده‌که‌ن له مامه‌له‌کردن له‌گه‌ل کیشه‌کان.

ئه‌رکه‌کانی به‌ریوه‌بردن ستراتیژی- مهم‌ الإدارة الاستراتیجیة- Strategic Management Tasks

1. دیدگا و ئه‌رک : دروستکردنی دید و ئه‌رکی ریکخراوه‌که بۆ پوونکردنه‌وهی فه‌لسه‌فه‌که‌ی و ئامانجی دامه‌زراندنی و ئه‌و ئامانجانه‌ی که ده‌یه‌ویت به‌ده‌ستی به‌ئینیت.
2. بنیاتی و ئه‌وهی ریکخراوه: دروستکردنی وینه‌یه‌کی ریکخراوه که په‌نگدانه‌وهی به‌ها و پێگه‌ی خۆی بیت، ئه‌وهی ده‌توانیت له‌ پێگه‌ی توانا و سه‌رچاوه ناوخۆییه‌کانیه‌وه به‌ده‌ستی به‌ئینیت،
3. شیکردنه‌وهی ناوخۆیی: شیکردنه‌وهی دۆخی ئیستای ریکخراوه‌که، ده‌ستنیشانکردنی خاله‌ به‌هیز و لاوازه‌کانی، هه‌روه‌ها ئه‌و دهرفته و هه‌ره‌شه و مه‌ترسیانه‌ی که په‌نگه‌ پووبه‌پووی بیته‌وه.
4. شیکاری دهره‌کی: شیکاری ژینگه‌ی دهره‌کی ریکخراوه‌که، له‌وانه‌ش شیکاری په‌که‌به‌ره‌کان و ژینگه‌ی کێپه‌رکی به‌گه‌ستی، و هه‌ر گۆراویکی دهره‌کی که ده‌توانیت کاریگه‌ری له‌سه‌ری هه‌بیت.
5. دیاریکردنی ئامانجه‌کانی ریکخراوه: دیاریکردنی ئامانجه ستراتیژییه‌ درێژخایه‌نه‌کانی ریکخراوه‌که.
6. ده‌ستنیشانکردنی جیگه‌وه‌کانی ستراتیژی: شیکردنه‌وهی ئه‌و جیگه‌وه ستراتیژیانه‌ی که له‌به‌رده‌ستی ریکخراوه‌که‌دان، دیاریکردنی گونجاوترینیان له‌م جیگه‌وه‌وه له‌پووی دروستکردنی گونجان له‌ نیوان ئه‌رکی ریکخراوه‌که و سه‌رچاوه‌کانی و بارودۆخی ژینگه‌یی ده‌وربه‌ریدا.
7. په‌ره‌پیدانی ستراتیژی: په‌ره‌پیدانی ستراتیژییه‌ گه‌شتیه‌کان - درێژخایه‌نه‌کان - که یارمه‌تیده‌ر ده‌بن له‌ ده‌سته‌سه‌رداگرته‌ی باشترین دهرفته‌کان بۆ گه‌یشتن به‌ ئامانجه‌کانی ریکخراوه‌که.
8. دانانی ئامانجی کورتخایه‌ن: دیاریکردنی ئامانجه کورتخایه‌نه‌کانی ریکخراوه‌که و په‌ره‌پیدانی ستراتیژی کورتخایه‌ن بۆیان که له‌گه‌ل ئامانجه درێژخایه‌نه‌کانی و ستراتیژییه‌ گه‌شتیه‌کانیدا بگونجیت.
9. جیه‌جیکردن: ده‌ستکردن به‌ جیه‌جیکردنی ستراتیژی ریکخراوه‌که به‌ مه‌به‌ستی گه‌یشتن به‌ ئامانجه‌کانی، به‌ شیوه‌یه‌ک که له‌گه‌ل توانا‌کانی و سه‌رچاوه‌ مڕۆیی و ماددی و ته‌کنه‌لۆژییه‌کانیدا بگونجیت.
10. ئاسانکاری بۆ په‌یوه‌ندیکردن: پاراستنی په‌یوه‌ندییه‌کی باش و یه‌کده‌نگی له‌ نیوان دابه‌شکردن و به‌شه‌ ناوخۆییه‌کانی ریکخراوه‌که‌دا له‌کاتی‌که‌دا هه‌ریه‌که‌یان رۆلی خۆیان ئه‌نجام ده‌ده‌ن بۆ کارکردن و هه‌ک: یه‌ک تیم بۆ گه‌یشتن به‌ ئامانجه‌کانی ریکخراوه‌که.

سمستەری دووهم – بەهاری 2023-2024

1 1. چاودیری و هەڵسەنگاندن: چاودیری کردنی جیبەجیکردنی بپارە ستراتیژییەکان و ئەو کارانەى که بۆ گەیشتن بە ئامانجەکانی ریکخراوه که ئەنجامدراون، هەڵسەنگاندنی ئەنجامەکانیان و بەراوردکردنیان لەگەڵ ئەنجامە خواراوهکان، لە هەمان کاتدا سوودەرگرتن لە زانیارییە بەدەستەتوووەکان بۆ باشترکردنی کاریگەری بپارە ستراتیژییەکانی داهاوو.

تایبەتمەندییەکانی بەرپۆهبردنی ستراتیژی- خصائص الادارة الاستراتيجية – Characteristics of strategic management

1. سەرنجی لەسەر ئامانجە گشتی و هەمەلایەنەکانی ریکخراوه:

هەولەکانی لەسەر بەدەستەپێتانی ئەدای نایاب لە ئاستی ریکخراوه که دا چرپوونەتەو و نەک لەسەر ئاستی بوارە کاراییە تاکەکەسییەکان. ئەو هی بۆ بواریکی کارایی تایبەت گونجاوه، رەنگە لە ئاستی ریکخراوه که بە گشتی وا نەبێت. بۆ نمونە بەشی تووژینه وە و پەرەپێدان هەولەدات بەرھەمی دیزاین بکات که تایبەتمەندی پیشکەوتوو هی هەبێت که لە رینگە یەو ریکخراوه که بتوانیت ئارەزووی کۆمەڵیک کپیار تیر بکات. بەلام ئەم دیزاین رەنگە تیچوو ی زیادهی بەدوای خۆیدا بەپێت که لە نرخى فرۆشتنی بەرھەمە که دا رەنگەداتەو.

2. زۆرتین ژمارەى لایەنە پەيوەندیدارەکان لە پرۆسەى بپاردان بەشداری پێدەکات:

وەک: خاوەن، کپیار، دابینکەر و کۆمەڵگا بە گشتی، ئەو سەرکەوتنەى که ریکخراوه که بۆ خۆی دەیهویت کاتیک بەدی نایەت که سەرنجی خۆی لەسەر گەیشتن بە بەرژەوهندی تەنھا لایەنیک چر بکاتەو نەک ئەوانی دیکە. ئەگەر بەرپۆهبردن هەولەکانی لەسەر بەدەستەپێتانی زۆرتین قازانج بۆ رازیکردنی خاوەنکارەکان چر بکاتەو، ئەمە رەنگە لەسەر شانى ئاسوودەیی کپیکاران بێت، یان کەمیونەو هی کوالیتی ئەو بەرھەم یان ئەو خزمەتگوزارییانەى که ریکخراوه که پیشکەشی کپیاران دەکات، بەمەش بەشیک لە دەست دەدات لە پشکی بازارەکەى. بەلکو رەنگە ریکخراوه که بتوانیت پەيوەندی خۆی لەگەڵ لایەنە پەيوەندیدارەکان تا رادەیهکی هاوسەنگ بپاریزیت بە پشتبەستن بە ئامرازیکى دیکە بۆ زیادکردنی قازانج. بەلام ئەگەر مووچەى زیاتر ببەخشیت بە کارمەندەکان ئەمەش وایان لیدەکات هەولى زیاتر بدن بۆ بەدەستەپێتانی رەزامەندی کپیاران و زیادکردنی پشکی بازارى ریکخراوه که، ئەمەش ریزەى قازانج بەرز دەکاتەو.

3. دیدیکى یەگرتوو و گشتگیری لە کورتخایەن و درێژخایەندا بۆ داهاوو ریکخراوه که هەیه:

لە کاتیکدا سەرنجی بەرپۆه بەرایەتی ریکخراوه که لەسەر دیدگای داهاوو خۆیهتی، بەلام ناییت سەرنجی خۆی لەسەر کارەکانی ئۆپەراسیۆن لە دەست بدات. بەرپۆه بەران لە ئاستە جوو او جوو رەکانی ریکخراوه یی خۆیاندا دەبیت کاریگەری ئەو بپیار و چالاکییە جوو او جوو رانەى که ئەنجامی دەدن لەسەر ئامانجەکانی ریکخراوه که بە گشتی لە بەرچاو بگرن.

سەستەرى دووہم – بەھارە 2023-2024

۴. كار بۇ بەدەھىنەنى ھاوسەنگى ئە نىوان كارىگەرى و كارايدە دەكات:

لە نىوان ئەنجامدانى كارە دروستەكان و ئەنجامدانى كارەكان بەشئوہەيەكى دروست. لە كاتىكدا كە بەرپۆەبەرايەتى بالاي رېكخراوہەكە مامەلە لەگەل برپارە ستراتىڭىيەكان دەكات كە پەيوەندىيان بە گۇرپانكارىيە بنەرەتتەيەكانى پەيوەندىي رېكخراوہەكە لەگەل ژىنگەي دەرەكيدا ھەيە، دەبىت مامەلە لەگەل برپارە كارگىرپەكانىشدا بكات كە پەيوەندىيان بە پروسەكانى كرىن، بەرھەمەيتان، فرۇشتن، دابەشكردن و داراييەوہ ھەيە.

پىكھاتەكانى سەرکەوتنى بەرپۆەبەردنى ستراتىڭىيە - مقومات الإدارة الاستراتيجية - Components of strategic management
بەدەستەھىنەنى بەرپۆەبەردنى ستراتىڭىيە سەرکەوتتو پىويستى بە بەردەستبەونى كۆمەلىك پىكھاتەي سەرەكى ھەيە، لەوانە:

1. پلانى ستراتىڭىيە كگرتو و تەواوكار.
2. سىستەمىكى يەكگرتووى سىياسەتەكان كە كارەكانى رېكخراوہەكە بەرپۆەدەبات و رېكخەخات و پىنمىي ئەو كەسانە دەكات كە بەرپرسىيارن لە ئەنجامدان و ئەخلاقى كاركردن بۇ بەدەستەھىنەنى نايابى.
3. بنەما و رىسا و ستانداردەكان بۇ برپاردان.
4. پەيكەرى رېكخستنى رېكخراو تواناي گۇرپانكارى تىدايىت، كە گونجاوبىت لەگەل پىداويستتەيەكانى ئەنجامدان و تواناي پەرەپىدان و گۇرپانكارى و ئاستەنگە دەرەكى و ناوخۆيەكانى رېكخراوہەكە.
5. دىارىكردن سەرنجراكىشتىن جىگرەوہەكان لە ژىر پۇشنايى ئەرك و سەرچاوہ و بارودۇخى ژىنگەي رېكخراوہەكەدا.
6. كۆمەلىك ئامانجى درىڭخايەن و ستراتىڭىيە گشتى ھەلبۇزىرە كە دەتوانن يارمەتيدەر بن لە بەدەھىنەنى سەرنجراكىشتىن دەرەتەكان.
7. دىارىكردن ئامانجى سالانە و ستراتىڭىيە كورتخايەنەكان كە لەگەل ئامانجە درىڭخايەنەكان و ستراتىڭىيە گشتتەيەكان بگونجىت.
8. ھەلبۇزاردنى ستراتىڭىيە بە تەرخانكردن سەرچاوہەكان جىبەجى بكە، بە لەبەرچاوكرتنى رەھەندەكانى ئەركەكان، كەسەكان، پىكھاتەي رېكخراوہەي، تەككەلۇژيا و سىستەمى پالئەر.
9. ھەلسەنگاندنى سەرکەوتنى پروسەي ستراتىڭىيە و سوودوہرگرتن لە زانىارىيەكانى فېدباك بۇ زىادكردن كارىگەرى برپارە ستراتىڭىيەكانى داھاتو.

سمسته‌ری دووهم – به‌هاره 2023-2024

ئایا به‌رپۆه‌بردنی ستراتیژی و پلاندانانی ستراتیژی دوو دیوی یه‌ک دراون؟
هل الإدارة الاستراتيجية والتخطيط الاستراتيجي جهان لعملة واحدة؟
بیگومان نه‌خێر، سه‌باره‌ت به‌ به‌رپۆه‌بردنی ستراتیژی، جگه‌ له‌ پلاندانانی ستراتیژی، زیاتر له‌وه
له‌خۆده‌گریت:

- ❖ جیبه‌جیکردن و ریکخستنی ئه‌و کردارانه‌ی که به‌ مه‌به‌ستی گه‌یشتن به‌ ئامانجه‌کانی ریکخراو ئه‌نجامدراون.
- ❖ ئاراسته‌کردنی هه‌موو سه‌رچاوه‌کانی ریکخراو بۆ گه‌یشتن به‌و ئامانجان.
- ❖ چاودێریکردنی جیبه‌جیکردن و هه‌لسه‌نگاندنی ئه‌نجامه‌کانی.
- ❖ ده‌ستکاریکردنی ئه‌و کردارانه‌ی که به‌پێی ئاکامه‌کان ئه‌نجامدراون و دووباره‌کردنه‌وه‌ی پرۆسه‌که.

جیاوازی نیوان پلاندانانی ستراتیژی و به‌رپۆه‌بردنی ستراتیژی- الفرق بين التخطيط الإستراتيجي و الإدارة الإستراتيجية

ز	به‌رپۆه‌بردنی ستراتیژی	جیاوازی	پلاندانانی ستراتیژی
١	بریارو چالاکیه‌کان که ده‌درین سه‌باره‌ت به‌و ستراتیژیانه‌ی که هه‌ولی گه‌یشتن به‌ ئامانجه‌کان ده‌دهن.	پیناسه	چالاکی به‌ ئامانجی پلاندانان بۆ داها‌توو و دانانی پێشینه‌کان ئه‌نجام ده‌دات.
٢	گرنگی به‌ به‌ده‌سته‌پێانی ئه‌نجامی ستراتیژی و به‌رهه‌م و بازارو ته‌کنه‌لوژیای نوێ ده‌دات.	سه‌رنج سه‌ر	گرنگی به‌ بریارانی ستراتیژی گونجاو ده‌دات.
٣	به‌رپۆه‌بردن به‌ ئه‌نجامه‌کان.	به‌رپۆه‌بردن	به‌رپۆه‌بردن به‌ پلان.
٤	پرۆسه‌ی ئاراسته‌کراوی کردار.	شیوازی پرۆسه‌که	شیکاری.
٥	دیاریکردنی ئه‌و ریکارانه‌ی که ده‌بێ بگه‌ڕینه‌به‌ر، له‌گه‌ڵ شیوازو کاتی گونجاو بۆ جیبه‌جیکردن.	کردار	دیاریکردنی ئه‌و کردارانه‌ی که ده‌بێ ئه‌نجام بدرین.